

Medfinansieret af
Den Europæiske Union

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugs- og Fiskeristyrelsen

Vandløbsrestaurering EHFAF 2025

Vejledning om tilskud

Version 1

April 2025

Vandløbsrestaurering EHFAF 2025
Vejledning om tilskud

Udgiver: Landbrugs- og Fiskeristyrelsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri,
Landbrugs- og Fiskeristyrelsen

Nyropsgade 30
1780 København V

Tlf.: 72 18 56 00

mail@lfst.dk

www.lfst.dk

Forsidefoto: Kongeå

Colourbox.dk/ Kenneth Bagge Jørgensen

Indhold

1.	Om ordningen	6
1.1	Formålet med ordningen	6
1.2	Projekttyper	6
1.2.1	Projekttype 1: Forundersøgelse	6
1.2.2	Projekttype 2: Gennemførelse	6
1.2.3	Typer af restaureringer	6
1.3	Projektperioden	7
1.3.1	Ansøgning om længere projektperiode	7
1.4	Afsatte midler	7
1.5	Finansiering og tilskudsprocent	7
1.5.1	Anden offentlig, national medfinansiering og andre EU-tilskud	7
2.	Generelt om ansøgning og tilsagn	9
2.1	Hvem kan søge?	9
2.2	Udvælgelse af projekter	9
2.3	Løbende ansøgning	9
3.	Vandløbsrestaurering	10
3.1	Vandområde	10
3.1.1	Flere vandområder pr. ansøgning	10
3.1.2	Opdeling af vandområder	10
3.1.3	Hvis der tidligere er opnået tilsagn til en indsats i vandområdet	10
3.1.4	Udskiftning af virkemidler	11
3.2	Krav til projektet	11
3.2.1	Forundersøgelsesprojekter	11
3.2.2	Krav til indholdet af forundersøgelsen	12
3.2.3	Gennemførelsesprojekter	13
3.2.4	Krav til ansøgning om gennemførelse	13
3.2.5	Vurdering af ansøgning om gennemførelse	14
3.2.6	Arkæologiske forundersøgelser	16
3.3	Detailprojektering	16
3.3.1	Detailprojektering i forundersøgelsesprojektet	16
3.3.2	Detailprojekt i gennemførelsesprojektet	18
3.4	Referenceværdi og maksimalt tilsagnsbeløb	18
3.4.1	Betydelig effekt	19
3.5	Kommunal egenfinansiering	19
4.	Regler for tilskud og tilsagn	21
4.1	Hvilke udgifter kan du få tilskud til?	21
4.1.1	Eksempler på tilskudsberettigede udgifter	21
4.1.2	Rejseudgifter og kørsel	21
4.1.3	Leje af lokaler	21
4.1.4	Forplejning	22
4.1.5	Gebyrer	22
4.1.6	Anlægsudgifter	22
4.1.7	Arkæologiske forundersøgelser	22

4.1.8	Løn til personale	22
4.1.9	Beregning af direkte personaleomkostninger med fast takst	23
4.1.10	Overhead	23
4.1.11	Udgifter til konsulenter	23
4.1.12	Udgifter til frivillige	24
4.2	Hvilke udgifter er ikke tilskudsberettigede?	24
4.3	Generelle tilsagnsbetingelser	24
4.3.1	Tilsagnshaver	24
4.3.2	Offentliggørelse af projekter og resultater	25
5.	Ansøg om tilskud	26
5.1	Hvordan udfyldes ansøgningskemaet	26
5.2	Kvittering for modtagelse af ansøgning	26
5.3	Tilladelser fra offentlige myndigheder	26
6.	Afgørelse	27
6.1	Igangsættelse af projekt	27
6.2	Afgørelse om tilsagn	27
7.	Om udgifters rimelighed og udbud	28
7.1	Udgifternes rimelighed	28
7.2	Budgetoverslag	28
7.3	Dokumentation ved udbetaling	28
7.3.1	Generelle krav til et tilbud	28
7.3.2	Udbudsregler	28
7.3.3	Hvordan opfylder du tilbudsloven?	29
7.3.3.1	Hvad er bygge-og anlæg?	29
7.3.4	Hvordan opfylder du udbudsloven? (kun for offentlige og offentligretlige ansøgere)	29
7.3.5	Dokumentation i forbindelse med udbetalingsanmodningen	30
7.3.6	Hvad skal du sende ind ved anmodning om udbetaling?	30
7.3.7	Særligt om kunstig opdeling	31
7.3.8	Særligt om udvidelse af kontrakter om køb af varer/tjenesteydelser eller bygge-og anlæg	31
7.3.9	Særligt om projektet som del af en større entreprise	31
7.3.10	Nedsættelse af tilskudsberettigede udgifter	31
7.3.11	Reglerne	32
8.	Under projektet	34
8.1	Midtvejsstatus	34
8.2	Oplysningspligt	34
8.3	Hvis du ønsker at ændre dit projekt	34
8.3.1	Forlængelse af projektperioden	34
8.3.2	Væsentlige ændringer	34
9.	Udbetaling	36
9.1	Rater	36
9.2	Dokumentation af betalte tilskudsberettigede udgifter	36
9.2.1	Udtalelse fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø	36
9.3	Skiltning og information om tilskuddet	37
10.	Kontrol	38
10.1	Administrativ kontrol	38
10.2	Fysisk kontrol	38

1. Om ordningen

1.1 Formålet med ordningen

Formålet med tilskud under ordningen Vandløbsrestaurering EHFAF er, at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for omkostningseffektivt at sikre det fastlagte miljømål i konkrete vandområder.

Projekter, der modtager tilskud under Vandløbsrestaurering EHFAF, skal bidrage til at forbedre de fysiske forhold i vandløbene, så vandmiljøet på sigt kan leve op til målsætningen om god økologisk tilstand i EU's vandrammedirektiv.

1.2 Projekttyper

Ordningen er sat op med to typer projekter. Du skal placere dit projekt i én af de to projekttyper. De to projekttyper formål og indhold er beskrevet nedenfor.

Du kan finde flere oplysninger om hvad projekterne skal indeholde og hvordan de vurderes i kapitel 3 af denne vejledning.

1.2.1 Projekttype 1: Forundersøgelse

Forundersøgelsen skal redegøre for, hvordan vandløbsrestaureringen forventes at kunne bidrage til ordningens formål samt for hvordan projektet forventes at kunne blive gennemført, og om projektet vil leve op til kriterierne i bekendtgørelse 1116 af den 28. august 2024 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering (kriteriebekendtgørelsen).

Forundersøgelsen skal endvidere belyse relevante forhold vedrørende kriterierne i kriteriebekendtgørelsen.

1.2.2 Projekttype 2: Gennemførelse

Tilskud til gennemførelse af vandløbsrestaurering kan kun omfatte projekter, der lever op til bestemmelserne i kriteriebekendtgørelsen.

1.2.3 Typer af restaureringer

Et vandløbsrestaureringsprojekt består af et eller flere vandområder, dog max. 5, med et antal strækningbaserede og/eller punktbaserede restaureringer. En ansøgning om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt skal som udgangspunkt indeholde alle restaureringer inden for et vandområde, inkl. de punktbaserede restaureringer, men som kan være fysisk beliggende uden for vandområdet.

De strækningbaserede og punktbaserede restaureringer inddeles i en række indsattyper:

Indsattype	Virkemiddel/foranstaltning
Mindre strækningbaserede restaureringer	Udlægning af groft materiale
	Udlægning af groft materiale med træplantning
	Udskiftning af bundmateriale
	Hævning af vandløbsbund uden genslyngning
	Etablering af træer langs vandløb
Genslyngning	Genslyngning

Indsatstype	Virkemiddel/foranstaltning
Åbning af rørlagte strækninger	Åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og udlægning af groft materiale eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og genslyngning Åbning af rørlagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale
Fjernelse af fysiske spærringer	Fjernelse af fysiske spærringer
Etablering af sandfang	Etablering af sandfang
Etablering af okkerrensingsanlæg	Etablering af okkerrensingsanlæg

1.3 Projektperioden

Projektperioden er 1 år for forundersøgelser og 3 år for gennemførelsesprojekter. Projektperioden vil også fremgå af tilsagnet.

1.3.1 Ansøgning om længere projektperiode

Du kan på ansøgningsstidspunktet søge om en længere projektperiode end 1 år for forundersøgelse og 3 år for gennemførelse, hvis du har en begrundet forventning om, at der vil opstå forhindringer, der forsinker projektet.

Hvis du vil søge om en længere projektperiode, skal du angive dette i ansøgningskemaet i TAS. Det skal angives i fane 4. Vandløbsoplysninger i felt 5.2. Angiv yderligere oplysninger, som er relevante for projektet.

Din ansøgning om en længere projektperiode skal indeholde:

- Kort redegørelse for årsagen til, at projektet er forsinket og ikke kan gennemføres inden for fristen i tilsagnsbrevet.
- Angivelse af dato for hvornår projektet kan afsluttes.
- Begrundet redegørelse for hvordan projektet realistisk kan gennemføres inden for den forlængede periode.

Projektperioden kan maksimalt forlænges frem til den 31. december 2029.

Se også afsnit 8.3.1. om hvordan du kan søge forlængelse af projektperioden til et projekt, der har fået tilsagn.

1.4 Afsatte midler

Der er afsat i alt 45,2 mio. kr. til ordningen i 2025.

1.5 Finansiering og tilskudsprocent

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens tilskud finansieres delvist af EU (70 pct.) via Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond og delvist af nationale midler (30 pct.). Af de nationale midler på rammen vedrører netto 10 mio. kr. midler fra fiskeplejeindsatsen til vandløbsrestaurering.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen kan give tilsagn til tilskud på 100 pct. af de samlede, tilskudsberettigede udgifter i projektet.

1.5.1 Anden offentlig, national medfinansiering og andre EU-tilskud

Tilskud modtaget under denne ordning kan kombineres med andet offentligt, nationalt tilskud i form af garanti, kaution eller lignende til udgifter, der er tilskudsberettigede under ordningen, men du kan ikke få dine udgifter dækket flere gange.

Du kan ikke få tilskud til udgifter, som du får EU-tilskud eller andet nationalt tilskud til under en anden ordning eller på anden måde.

Du skal anføre størrelsen af eventuelt andet offentligt, nationalt tilskud til projektet i din ansøgning, når du ansøger om udbetaling af tilskud

Hvis du får andet offentligt, nationalt tilskud i form af garanti, kaution eller lignende til projektet til udgifter, der er tilskudsberettigede (herunder vækstkaution fra Vækstfonden), nedsætter vi tilskuddet via bruttosubventionsækvivalentprincippet fra styrelsen til de tilskudsberettigede udgifter, så det samlede, offentlige tilskud ikke overstiger tilskudssatserne.

2. Generelt om ansøgning og tilsagn

2.1 Hvem kan søge?

- Kommuner

I de tilfælde, hvor et projekt omfatter indsatser i flere kommuner, vælges én kommune som projektansvarlig og ansøger. Denne kommune vil blive tilsagnshaver og skal opfylde forpligtelserne i tilsagnet.

2.2 Udvalgelse af projekter

For at komme i betragtning til tilsagn om tilskud skal en ansøgning opfylde kriterierne angivet i kriteriebekendtgørelsen.

Kriterierne for forundersøgelser er uddybet i afsnit 3.2.2 og 3.2.3. af denne vejledning, mens kriterierne for gennemførelsesprojekter findes i afsnit 3.2.4.

2.3 Løbende ansøgning

Ansøgninger får tilsagn om tilskud efter først til mølle-princippet i modtaget rækkefølge for ansøgninger, der opfylder udvælgelseskriterierne. Det er derfor vigtigt, at ansøgningen indeholder alle relevante oplysninger for, at Landbrugs- og Fiskeristyrelsen kan vurdere, om projektet lever op til udvælgelseskriterierne.

Hvis ansøgningen ikke er fyldestgørende oplyst på ansøgningstidspunktet, vil du modtage en høring. Det er så først fra det tidspunkt, hvor du har opdateret din ansøgning tilstrækkeligt i ansøgningsportalen, og din ansøgning opfylder kriterierne i kriteriebekendtgørelsen, at din ansøgning vil indgå i prioriteringen og indtage en plads i rækkefølgen af ansøgninger.

Læs mere om hvordan du opfylder udvælgelseskriterierne i afsnit 2.2.

Ansøgningsrunden lukker, når der ikke er flere midler i puljen, dog senest den dato, der er angivet på tilskudsguiden på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside.

3. Vandløbsrestaurering

3.1 Vandområde

Alle vandområder har et ID nr. I nogle vandområder er der fastlagt vandløbsindsatser jf. Indsatsprogrammet¹.

Vandløbsrestaurering EHFAF-projekter kan kun ske i typologi 2 og 3 vandområder, hvor der er fastlagte vandløbsindsatser. De fastlagte indsattstyper skal anvendes, og de skal gennemføres inden for vandområdet. Nogle indsattstyper (okkerrensingsanlæg og sandfang) kan dog ligge uden for et vandområde i umiddelbar nærhed.

De indsattstyper, som i indsatsbekendtgørelsen er angivet for det enkelte vandområde, skal ikke nødvendigvis gennemføres på hele vandområdets længde. Det er op til kommunen at dosere indsatsen. Doseringen af den enkelte indsattstype skal være tilstrækkelig til, at det konkrete miljømål for vandområdet bliver opfyldt ved planperiodens udløb.

De enkelte indsattstyper kan som udgangspunkt ikke udføres på den samme lokalitet. Dog med undtagelse af "træplantning", som kan udføres på samme strækning som andre tiltag.

3.1.1 Flere vandområder pr. ansøgning

Det kan i nogle tilfælde være en fordel at lægge flere vandområder sammen og søge om tilskud til enten forundersøgelse eller gennemførelse i én samlet ansøgning. Det er muligt at søge op til fem vandområder pr. projektansøgning. Sammenlægningen af vandområder kan ske inden for typologierne 2 og 3, samt alle kategorier for vandløbsrestaureringen.

Referenceværdien udregnes for det samlede projekt, baseret på summen af de enkelte vandområders referenceværdi.

3.1.2 Opdeling af vandområder

Et vandområde kan deles, hvis vandområdet dækker en samlet vandløbsstrækning på mere end 10 km, hvis vandområdet strækker sig over flere kommuner, hvis vandområdet omfatter restaurering af ådale, eller hvis vandområdet indeholder større indsattstyper, f.eks. fjernelse af flere spærringer ved dambrug, vandkraftværker og/eller vandmøller.

3.1.3 Hvis der tidligere er opnået tilsagn til en indsats i vandområdet

Det kan i nogle tilfælde være muligt, at et allerede etableret vandløbsrestaureringsprojekt fra VP1 eller VP2-perioden, er beliggende inden for vandområdet. Da der ikke kan opnås tilskud til samme udgift to gange, skal du i ansøgningen oplyse, om der tidligere er modtaget tilskud/tilsagn inden for samme vandområde. Hvis der er sammenfald i det overlappende projekts formål og tiltag og hvis det overlappede projekt er under 5 år gammelt (fra udbetalingsdato), vil der ske et fratæk i vandområdets længde, og referenceværdien vil blive udregnet på baggrund af den tilbageværende længde.

¹ Bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 og §20, stk.4-7, i lov om vandplanlægning

3.1.4 Udskiftning af virkemidler

Det vil være muligt at anmode om at udskifte de indsatsstyper, der er angivet i Indsatsbekendtgørelsen² for hvert vandområde.

[Se mere om udskiftning af virkemidler på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø hjemmeside, under siden for vandløbsrestaurering EHFAF.](#)

Indsatsstyperne "mindre strækingsbaserede restaureringer" og "åbning af rørlagte strækninger" omfatter begge flere virkemidler/foranstaltninger inden for kategorien. Det er kommunen som skal vælge hvilket virkemiddel der projekteres med og dermed søges tilskud til.

3.2 Krav til projektet

Et projekt under Vandløbsrestaurering EHFAF består af et til fem vandområder med et antal strækingsbaserede og/eller punktbaserede restaureringer³. En ansøgning om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse af et projekt under Vandløbsrestaurering EHFAF, der har til formål at forbedre forholdene inden for vandområder, skal som udgangspunkt indeholde alle restaureringer inden for et vandområde⁴. Punktbaserede restaureringer i form af sandfang og okkerrensingsanlæg kan dog være fysisk beliggende uden for vandområdet.

3.2.1 Forundersøgelsesprojekter

Tilskud til forundersøgelse af *Vandløbsrestaurering EHFAF* kan kun omfatte projekter, der lever op til bestemmelserne i kriteriebekendtgørelsen.

En forundersøgelse skal redegøre for, hvordan vandløbsrestaureringen forventes at bidrage til ordningens formål, samt hvordan projektet forventes at kunne blive gennemført, og om det vil leve op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen.

Det er dog ikke et krav, at kommunen udarbejder en forundersøgelse, inden der søges om gennemførelse af det samme projekt. Hvis kommunen i forvejen er i besiddelse af relevante og fyldestgørende projektoplysninger, der muliggør en gennemførelsesansøgning, vil det ikke være nødvendigt at udarbejde en forundersøgelse. Vær opmærksom på, om alle kriterier for gennemførelse faktisk er belyst og indeholder alle de informationer, der er nødvendige for at søge om tilskud til gennemførelse af projektet.

Inden du påbegynder forundersøgelsen, bør du besigtige vandområdet for at dit grundlag for at fastsætte prisen for forundersøgelsen bliver forbedret. Hvis en spærring eller rørlægning ikke eksisterer eller formodes at ligge et andet sted end angivet i MiljøGIS for vandområdeplanerne, kontaktes Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (mail til vandprojekter@sgav.dk), inden projektet igangsættes/ansøges for bekræftelse af spærringens/rørlægningens placering.

Forundersøgelsen skal angive, hvilke vandløbsrestaureringer inden for et vandområde, projektet har til formål at undersøge med henvisning til ID nr. på vandområdet og eventuelle spærringer, som findes i [MiljøGIS VP3](#), under temalagene:

- "VP3 – indsatsprogram", hvor der vælges alle relevante restaureringstyper.

² Bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 og §20, stk.4-7, i lov om vandplanlægning

³ Restaureringerne er fastlagt i bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter med hjemmel i § 19, stk. 1 og § 20, stk. 4-7 i lov om vandplanlægning.

⁴ Jf. kriteriebekendtgørelsen.

- "VP3 – Vandområdernes afgrænsning og typologi" → "Vandområder, Vandløb" hvor der kan findes yderligere oplysninger om ID nr. og afgrænsninger på vandområder.

OBS: I forbindelse med udskiftning/etablering af rørføringer under veje, åbning af rørlagte strækninger, genslyngning af vandløb mv. kan anbefales at jordbundsforholdene i projektområdet undersøges som en del af forundersøgelsen. Dette fordi der i visse tilfælde kan indgå byggeaffald mv. som en del af det fyldmateriale der er anvendt i forbindelse med rørlægning af strækningen, opfyld af åslynger, renovering af veje mv. Udgiften til håndtering af affaldsholdigt jord kan fordyre gennemførelse af projektet, og bør derfor indgå i den samlede projektudgift.

3.2.2 Krav til indholdet af forundersøgelsen

Forundersøgelsen skal indeholde:

- Budgetoverslag for gennemførelse af det samlede vandløbsrestaureringsprojekt.
- Fastsættelse og vurdering af projektets samlede referenceværdi.
- En redegørelse om, hvilke vandløbsrestaureringer, projektet har til formål at gennemføre samt angivelse af vandområdenumre.
- En overordnet redegørelse af de anlægstekniske muligheder eller et detailprojekt med beskrivelse af, hvordan projektet lever op til kriterierne, herunder:
 - Information om sammensætningen af det fremtidige bundsubstrat, dvs. komponenter - f.eks. dødt ved, sten og grus, herunder kornstørrelse og blandingsforhold.
 - Brinkanlæg ved etablering af nye vandløbsstrækninger.
 - Faldet på nye vandløbsstrækninger.
 - Genslyngningens forløb og profil, i forhold til det forløb vandløbet havde før udretning.
 - Maksimalvandføringen og tilpasning af sandfang ved etablering af sandfang.
 - Middelvandføringen og tilpasning af dimensionerne til middelvandføring ved etablering af okkerrensingsanlæg i forhold til opholdstiden.
 - Vandføring i omløbsstryg.
 - Vandløbsbundens kote på eksisterende og projekterede forhold og i forhold til terræn ved hævning af vandløbsbund.
 - Træers art og placering ved etablering af træer.

For alle kriterier gælder, at kommunen i forundersøgelsen skal forklare, hvis projektet ikke lever op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen.

Forundersøgelsesrapporten skal endvidere indeholde:

- Konsekvenserne af gennemførelse af projektet, herunder:
- Hvorledes projektet sikrer en forbedring af tilstanden i vandløbet i henhold til de konkrete miljømål fastlagt i de statslige vandområdeplaner 2021-2027, herunder projektets konsekvenser for passage og/eller gyde- og opvækstforhold for fisk og/eller for anden akvatisk fauna og flora i vandløbet.
- En beskrivelse af berørte lodsejere og deres holdning til projektet. Dette afsnit kan med fordel rapporteres anonymt dvs. uden angivelse af personhenførbare oplysninger.
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.
- En oversigt over tekniske anlæg i projektområdet, og hvordan disse evt. påvirkes.
- En beskrivelse af, om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter, eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- En beskrivelse af muligheden for, at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen, hvis restaureringsprojektet berører dambrug.
- Et kort eller tegning, der viser det nuværende og det projekterede fremtidige vandløbsforløb ved etablering af nye vandløbsstrækninger.

- En oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af projektet er omfattet af, og en vurdering af muligheden for at opnå de nødvendige myndighedstilladelser.

Ved lodsejerinddragelse bør inddragelsen ske så tidligt som muligt i processen, således at lodsejernes idéer og ønsker kan inddrages i det omfang, de er relevante i forbindelse med gennemførelsen.

3.2.3 Gennemførelsesprojekter

Tilskud til gennemførelse af *Vandløbsrestaurering EHFAF* kan kun omfatte projekter, der lever op til bestemmelserne i kriteriebekendtgørelsen.

OBS! Hvis der er opnået tilsagn om tilskud til et forundersøgelserprojekt, kan kommunen først søge om tilsagn til gennemførelse af det tilhørende gennemførelsesprojekt, når forundersøgelsen er afsluttet, og kommunen har indsendt forundersøgelsen i forbindelse med en anmodning om udtalelse.

3.2.4 Krav til ansøgning om gennemførelse

Ved ansøgning om gennemførelse skal du redegøre for, hvordan projektet vil leve op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen.

En ansøgning om gennemførelse skal indeholde:

- En angivelse for, hvilke vandløbsrestaureringer i vandområdet/vandområderne, projektet har til formål at gennemføre, dvs.:
 - Alle fastlagte restaureringer i vandområdet/vandområderne (okkerrensingsanlæg og sandfang kan dog etableres *uden for* vandområdet/vandområderne, læs mere om vandområder i afsnit 3.1).
 - Når projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilskud til fastlagte spærringer, som fremgår af [MiljøGIS VP3](#), under temalaget. "Fjernelse af fysiske spærringer".
- Henvisning til vandområdets/vandområdernes ID nr. og eventuelle spærringers ID nr., som findes i [MiljøGIS VP3](#), under temalagene:
 - "VP3 – Indsatser", hvor der vælges alle relevante indsatstyper.
 - "VP3 – Vandområdernes afgrænsning".
- En beskrivelse af, hvordan projektet sikrer en forbedring af forholdene for flora og fauna i vandløbet i henhold til det konkrete miljømål for vandområderne⁵, herunder:
- Hvordan projektet vil medføre forbedret passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og/eller forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
- Hvordan selve udførelsen af projektet underbygger den tilsigtede forbedring af forholdene i vandløbet⁶. Ved udlægning af groft materiale/sten- og gydegrus bør DTU Aquas vejledning "Sådan laver man en gydebanke rigtigt" generelt følges, og størrelsen og mængden af sten skal tilpasses de naturgivne betingelser.
- En målbar beskrivelse af selve anlægsprojektet.
- Ved anlæg af nye vandløbsstrækninger i forbindelse med fjernelse af spærringer eller genåbning af rørlagte strækninger beskrives fald og anlæg, samt om vandområdeplanernes kriterier til sikring af kontinuitet og om faunapassageudvalgets anbefalinger generelt er fulgt. Anbefalingerne kan findes som Faunapassageløsninger, notat (DTU Aqua 2010) i rullemenuen under Vandløbsrestaurering EHFAF på www.vandprojekter.dk.
- Fotos, der viser vandløbsstrækningen, spærringen mv., der søges tilskud til at restaurere.

⁵ Jf. bekendtgørelse nr. 796 af 13. juni 2023 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster

⁶ Jf. kriteriebekendtgørelsen.

- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.
- Beskrivelse af tekniske anlæg i projektområdet, og hvordan disse påvirkes.
- En oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af projektet er omfattet af, og om de nødvendige myndighedstilladelser er opnået.
- Budget for gennemførelse af projektet.
- En beskrivelse af om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter, eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- Hvis dambrug indgår i restaureringsprojektet, skal muligheden for at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen beskrives.

Hvis der er meddelt tilsagn om tilskud til forundersøgelse, skal forundersøgelsesrapporten vedlægges ansøgning om gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojektet. Er der beskrevet flere mulige løsninger i forundersøgelsesrapporten, er det afgørende, at den valgte løsning er tydelig markeret og forklaret.

3.2.5 Vurdering af ansøgning om gennemførelse

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer ansøgninger om tilskud til gennemførelse efter følgende kriterier i kriteriebekendtgørelsen:

1. Projektet vedrører vandløbsrestaureringer inden for et vandområde, fastlagt i bekendtgørelsen om indsatsprogrammer⁷. Projektet vedrører et eller op til fem vandområder. Et vandområde kan dog deles, hvis det dækker en samlet vandløbsstrækning på mere end 10 km, eller hvis vandområdet foruden andre indsætter også omfatter "restaurering af ådale". Endvidere kan et vandområde deles op, hvis vandområdet strækker sig over flere kommuner, eller hvis vandområdet indeholder fjernelse af flere større spærringer ved f.eks. dambrug, vandkraftværker og/eller vandmøller, der naturligt vil virke som en opdeling af et vandområde (se mere herom i det følgende).
2. Det er muligt at søge om op til fem vandområder samlet i én ansøgning. I det tilfælde beregnes summen af de enkelte vandområders referenceværdi. Denne værdi x 1,5 vil danne grundlag for det maksimale tilskudsbeløb.
3. Ved ansøgning om tilskud til gennemførelse af et projekt, kan der maksimalt opnås tilskud til 1,5 gange den vejledende referenceværdi i kriteriebekendtgørelsens bilag 1. Overstiger det ansøgte tilskudsbeløb dette, kan Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø nedjustere beløbet til 1,5 gange den vejledende referenceværdi ved indstilling af tilsagn, såfremt projektet i øvrigt lever op til kriterierne om opnåelse af tilsagn om tilskud (se mere under afsnit 3.4 og 3.4.1).
4. Ved udlægning af groft materiale og udskiftning af bundmateriale skal materialet bestå af naturligt bundsubstrat som grus, gydegrus, sten og dødt ved.
5. Ved hævnning af vandløbsbunden uden genslyngning skal bunden hæves, således at bunden kommer tættere på terræn.
6. Ved åbning af rørlagte strækninger med hævnning af bund og udlægning af groft materiale eller med hævnning af bund og genslyngning må brinkanlæg ikke være stejlere end 1:1,5. Faldet på strækningen skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰.
7. Ved åbning af rørlagte strækninger uden hverken hævnning af bund eller genslyngning, men med udlægning af groft materiale, må brinkanlæg ikke være stejlere end 1:1,5. Faldet på strækningen skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰.
8. Ved etablering af træer langs vandløb skal træerne plantes under kronekanten på brinken. Træerne skal være hjemmehørende, løvfældende arter, og de skal plantes i grupper.

⁷ Bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1 og §20, stk.4-7, i lov om vandplanlægning

9. Ved genslyngning skal vandløbet lægges tilbage til det forløb og den profil, det havde før udretning af vandløbet, eller til et tilsvarende naturligt forløb. Faldet på vandløbet skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰ og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5.
10. Ved fjernelse af fysiske spærringer må faldet ikke overstige 10 ‰, og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5. Ved etablering af omløbsstryg dimensioneres stryget således, at der opretholdes mindst 50 % af medianminimumsvandføringen i stryget samtidig med, at der ikke må fjernes mere end 50 % af medianminimumsvandføringen fra stryget.
11. Ved etablering af sandfang skal størrelsen af sandfanget være tilpasset maksimalvandføringen i vandløbet.
12. Ved etablering af okkerrensingsanlæg skal anlægget dimensioneres således, at opholdstiden vil være mindst 10 timer ved middelvandføring.

Det skal bemærkes, at kriterie nr. 10 ikke ændrer gældende lovbestemmelser, herunder vandforsyningsloven. Kriteriet gælder alene for tilskudsadministrationen og kan ikke lægges til grund ved administration af anden lovgivning.

Kriterierne nr. 6, 7, 9 og 10, 1. pkt. (angående kriteriet *Ved fjernelse af fysiske spærringer må faldet ikke overstige 10 ‰, og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5*) kan fraviges under henvisning til konkrete naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold, samt væsentlig infrastruktur.

Det er også muligt at fravige kriterie § 6, stk. 1, nr. 10, 2. pkt. om dimensionering af omløbsstryg. Fravigelse kan ske i særlige tilfælde i vandløb med naturlig stor variation i vandføringer over året, når Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer, at det er forsvarligt i forhold til at sikre kontinuiteten i det pågældende vandløb, og hvis projektet fortsat sikrer varetagelsen af formålet med kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering EHFAF.

Muligheden for fravigelse af kriterier om dimensionering af omløbsstryg vil gøre det muligt i højere grad at tilgodese lokale hensyn. Det er fortsat en forudsætning, at der i overensstemmelse med indsatsprogrammet for vandområdeplanerne sikres passage i vandløbet for bl.a. fisk og smådyr, og at der kan opnås god økologisk tilstand.

Opmærksomhedspunkter vedrørende kriterieoverholdelsen

Ved åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med genslyngning eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med udlæg af groft materiale indeholder kriterie 6 to alternativer: Enten foretages hævning af bund med genslyngning eller hævning af bund og udlægning af groft materiale. Vær opmærksom på, at hvis røråbningen indebærer genslyngning, skal vandløbet lægges tilbage til det forløb og det profil, det havde før udretning af vandløbet, eller til et tilsvarende naturligt forløb. Hvis det ikke er muligt, og kriteriet ikke kan fraviges i henhold til kriteriebekendtgørelsen, kan åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med udlæg af groft materiale anvendes.

Ved ansøgning om tilskud til okkerrensingsanlæg bliver referenceværdien, som indgår i beregningen af projektets omkostningseffektivitet, beregnet på baggrund af referenceværdien for 1 okkerrensingsanlæg. Herefter gælder det som de øvrige restaureringer, at tilsagnshaver doserer virkemidlet i forhold til, hvad der er nødvendigt for at opnå miljømålet for vandområdet. Dvs. der må gerne i forbindelse med projektet anlægges flere okkerrensingsanlæg, hvis det i projektbeskrivelsen er vurderet nødvendigt.

NB! - Med henblik på at sikre den største effekt af okkerrensingsanlæg, bør anlæg etableres ved kilden til okkerforureningen, hvor jernkoncentrationen er høj og vandføringen er lav.

Ved ansøgning om tilskud til sandfang bliver referenceværdien, som indgår i beregningen af projektets omkostningseffektivitet, beregnet på baggrund af referenceværdien for maks. 2 sandfang. Der kan dog kun beregnes på 2 sandfang pr. vandområde, hvis der faktisk indgår etablering af to eller flere sandfang i projektet. Derefter gælder det som de øvrige restaureringer, at tilsagnshaver doserer virkemidlet i forhold til, hvad der er nødvendigt for at opnå miljømålet for vandområdet. Dvs. der må gerne i forbindelse med projektet anlægges flere sandfang, hvis det i projektbeskrivelsen er vurderet nødvendigt, og det kan holdes inden for den økonomiske ramme for etablering af 2 sandfang.

NB! - Med henblik på at sikre den største effekt af sandfang, bør sandfang etableres

3.2.6 Arkæologiske forundersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til et gennemførelsesprojekt under Vandløbsrestaurering EHFAF, kan der søges om tilskud til en arkæologisk forundersøgelse. Hvis den arkæologiske forundersøgelse viser, at gennemførelsen af et projekt under Vandløbsrestaurering EHFAF forudsætter en arkæologisk undersøgelse, kan der søges særskilt om tilskud hertil hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Læs mere om ordningen på www.vandprojekter.dk.

3.3 Detailprojektering

Det er muligt at søge om tilskud til detailprojektering, og kommunen kan vælge, om detailprojektet skal være indeholdt i forundersøgelsen eller gennemførelsesprojektet.

3.3.1 Detailprojektering i forundersøgelserprojektet

Der er to sæt referenceværdier, som Vandløbsrestaurering EHFAF-projekter er opdelt efter; om der søges om tilskud til forundersøgelse med eller uden detailprojektering.

Forundersøgelse med detailprojektering

- Høj referenceværdi
- Efter selve forundersøgelsesdelen, der skal redegøre for projektets forudsætninger jf. kriteriebekendtgørelsen, bør der laves en skriftlig vurdering af, om projektet er realiserbart.
- Detailprojektering laves på baggrund af en positiv vurdering af restaureringsprojektets gennemførlighed.

Forundersøgelse uden detailprojektering

- Lav referenceværdi
- Forundersøgelsen skal redegøre for projektets forudsætninger jf. kriteriebekendtgørelsen.
- Der kan ansøges om tilskud til detailprojektering i gennemførelsesansøgningen.

Vælger du at lægge detailprojektet i forbindelse med forundersøgelsen, skal du foretage en vurdering af, om et evt. gennemførelsesprojekt vil kunne lade sig gøre, og om det vil kunne leve op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen. Du skal foretage denne vurdering efter selve forundersøgelsesdelen og inden udførelse af detailprojekteringen. Vurderingen skal være skriftlig og indgå i den forundersøgningsrapport, der senere indsendes.

Hvis forundersøgelsen viser, at det foreslåede projekt ikke kan lade sig gøre - herunder at det ikke kan lade sig gøre økonomisk inden for det forventede tilskudsbeløb, som generelt er 1,5 x referenceværdien, samt evt. egenfinansiering, vil detailprojektet ikke være tilskudsberettiget. Du kan evt. foreslå et alternativt projekt end det beskrevet i forundersøgningsrapporten, og dermed vil det være muligt at fortsætte med detailprojektering, hvis du vurderer, at et andet og billigere projekt med samme/lavere referenceværdi vil leve op til kriteriebekendtgørelsen.

Vælger du således at lade detailprojektet indgå i forundersøgelsen, bør du opdele forundersøgelsen i to faser:

Fase 1: Hvis forundersøgelsen i denne fase viser, at projektet er realiserbart både praktisk og økonomisk, så kan der fortsættes med fase 2. I modsat fald stopper arbejdet som hovedregel med forundersøgelsen efter fase 1, og du kan søge udbetaling af tilskud til den del alene.

Fase 2: Detailprojektering, evt. med udbud og indgåelse af aftale med entreprenør. Herefter søges udbetaling af til hele tilsagnsbeløbet.

Opdelingen i faser kan med fordel afspejles i dit udbudsmateriale og din aftale/kontrakt med rådgiver.

For både forundersøgelse med detailprojektering og forundersøgelse uden detailprojektering gælder det, at forundersøgelsen kan afsluttes inden, at forundersøgelsen er fuldt tilvejebragt, hvis de indledende registreringer viser, at projektet ikke bør gennemføres; f.eks. hvis en spærring ikke eksisterer.

Bemærk dog, at du ved anmodning om fritagelse for at gennemføre en restaurering i alle tilfælde skal kontakte Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (mail til vandprojekter@sgav.dk).

3.3.2 Detailprojekt i gennemførelsesprojektet

Vælger du at lægge detailprojektet i gennemførelsen, skal du være opmærksom på, at det kun er tilskudsberettiget, hvis gennemførelsesprojektet gennemføres i sin helhed.

Derudover skal du være opmærksom på, at såfremt en detailprojektering medfører ændringer i projektets oprindelige udformning jf. tilsagn (primært ændringer i kvantificerbare forhold såsom antal gydebanks, mængden af grus og skjulesten mm) vil der på udbetalingstidspunktet være forskel på de tiltag, som tilsagnet omfatter og de tiltag, der er gennemført. Projektændringer foranlediget af en detailprojektering i gennemførelsesprojektet skal derfor godkendes af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen på forhånd.

3.4 Referenceværdi og maksimalt tilsagnsbeløb

Referenceværdien for et vandområde udregnes ved at gange længden af hele vandområdets længde med de fastsatte, strækningbaserede referenceværdier pr. km, som fremgår af bilag 1 i kriteriebekendtgørelsen. Der kan ved tilsagn om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse af et projekt, som udgangspunkt maksimalt opnås tilskud til 1,5 gange den vejledende referenceværdi.

Referenceværdien for spærringen udregnes på baggrund af den opstrøms liggende strækning. Opstrømslængden for den enkelte spærring findes på [MiljøGIS](#). Hvis der i det konkrete vandområde er flere spærringer, beregnes referenceværdien på baggrund af summen af spærringernes opstrømslængder.

Referenceværdi for okkerrensingsanlæg og sandfang en fast stykpris. Der kan maksimalt regnes med 1 okkeranlæg og maksimalt 2 sandfang pr. vandområde.

Hvis der inden for et vandområde både findes punktbaserede restaureringer og strækningbaserede restaureringer, vil referenceværdien være summen af referenceværdien for den strækningbaserede- og de punktbaserede restaureringer.

Eksempel:

Forudsætninger

- Der søges om tilskud til gennemførelse inkl. detailprojektering.
- Vandområdet er 4,2 km langt og ligger i et type 2 vandløb.
- Der findes 2 indsats typer i tilknytning til vandområdet: 'Genslyngning' og 'Fjernelse af fysisk spærring' med en opstrøms længde på 6,7 km. jf. MiljøGIS.

Genslyngningens referenceværdi findes ved at gange længden af vandområdet (4,2 km) med referenceværdien for Genslyngning for type 2 vandløb, inkl. detailprojektering (308.448 kr./km).

Spærringens referenceværdi udregnes ved at gange den opstrøms længde (6,7 km, som er fundet vha. informationsfunktionen i MiljøGIS) med referenceværdien for Fjernelse af fysiske spærringer (52.360 kr./km opstrøms strækning).

Disse to værdier lægges sammen til en samlet referenceværdi.

Projektets referenceværdi:

$(4,2 \text{ km} \times 308.448 \text{ kr./km}) + (6,7 \text{ km} \times 52.360 \text{ kr./km}) = 1.646.294 \text{ kr.}$

Projektets maksimale tilsagnsbeløb vil som udgangspunkt være:

$(1.646.294 \times 1,5) = 2.496.441 \text{ kr.}$

3.4.1 Betydelig effekt

Der kan ved tilsagn om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse af et projekt, som udgangspunkt maksimalt opnås tilskud til 1,5 gange den vejledende referenceværdi. Hvis det ansøgte beløb overstiger referenceværdien x 1,5, kan beløbet blive nedjusteret til 1,5 gange den vejledende referenceværdi af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Hvis det vurderes, at projektet vil have en betydelig effekt i forhold til formålet med ordningen, eller hvis projektet vedrører fjernelse af en spærring ved et dambrug som nedlægges efter frivillig aftale mellem kommunen og dambruget, og hvor kommunen har fået tilsagn om tilskud efter ordning om opkøb af retten til opstemning af vandløbet, er det dog muligt at tilsagnsbeløbet kan overskride 1,5 x referenceværdi.

Du skal være opmærksom på, at beregningen af referenceværdien og det maksimale tilsagnsbeløb ikke er en vurdering af, om et projekt er korrekt budgetteret. Generelt vil et projekt, der åbner til en kort opstrøms strækning have en lav referenceværdi og dermed et mindre tilsagnsbeløb og omvendt vil et projekt med en lang opstrømsliggende strækning have en høj referenceværdi og dermed et større tilsagnsbeløb. Referenceværdien er et udtryk for, at der skal være proportionalitet mellem pris og effekt.

Alle projekter, der indstilles til tilsagn om tilskud, forventes at bidrage til at opnå de konkrete miljømål, der er fastlagt for vandområderne, dvs. at projekternes gennemførelse forbedrer de fysiske forhold i eller i tilknytning til vandområderne.

Når kommunen skal begrunde, om et *Vandløbsrestaurering EHFAF*-projekt, hvor det ansøgte beløb er højere end 1,5 gange vandområdets referenceværdi, har *betydelig effekt*, skal kommunen lave en konkret vurdering af, om gennemførelsen af projektet restaurerer eller skaber passage til en helt særlig vandløbsstrækning eller tilgodeser nogle helt særlige biologiske eller naturmæssige forhold. Begrundelsen skal indgå i ansøgningen.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer betydelig effekt efter nedenstående vejledende retningslinjer:

- Vandområdet indeholder restaureringer, der ved gennemførelse sikrer faunapassage til mindst 10 km opstrøms liggende, målsatte vandløb.
- Der er tale om det sidste vandområde med indsats i et vandløbssystem, hvor flere indsatser tidligere er gennemført, og hvor gennemførelse af projektet vil sikre de mål, der er beskrevet i § 1 i bekendtgørelse om tilskud til kommunale projekter vedrørende *Vandløbsrestaurering EHFAF*. Vandløbssystemet skal have en længde på mindst 10 km målsatte vandløb ud over længden på det pågældende vandområde, der indgår i ansøgningen.
- Vandområdet vil ved gennemførelse af projektet udgøre den eneste potentielle gydestrækning i vandløbssystemet eller åbne op til det eneste gydevandløb/strækning i vandløbssystemet - baseret på ansøgers foreliggende oplysninger.
- Vandområdet eller dele af denne ligger i et Natura 2000-område, og projektet vil understøtte målopfyldelse (gunstig bevaringsstatus) i forhold til udpegningsgrundlaget for området – dvs. hvis der eks. er vandløbsfauna (f.eks. odder og snæbel), vandranke eller vandløbsnaturtyper på udpegningsgrundlaget.

3.5 Kommunal egenfinansiering

Tilskud til kommunale projekter for *Vandløbsrestaurering EHFAF* er forudsat at være fuldt finansieret via tilskudsordningen. Det er således ikke forudsat, at kommuner selv skal bidrage til finansiering af projekter.

Såfremt kommunen ønsker at medfinansiere et projekt, er dette dog muligt.

Skulle der under den fysiske gennemførelse af et projekt alligevel opstå en uforudsigelig udgift, der ikke kan finansieres inden for tilsagnsbeløbet, og som kommunen derfor selv må

finansiere, søges der om en budgetændring hos Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, såfremt den uforudsete udgift udgør en væsentlig ændring af projektet (se også afsnit 8.3.2). Det opnåede tilsagnsbeløb kan ikke forhøjes.

4. Regler for tilskud og tilsagn

4.1 Hvilke udgifter kan du få tilskud til?

Der gives tilskud til udgifter, der er nødvendige for at gennemføre projektet. Udgifterne skal være nødvendige for og direkte relaterede til projektaktiviteterne og til gennemførelsen af projektet.

Du angiver udgifterne, når du ansøger om tilsagn om tilskud. Du skal beskrive og forklare udgiftsposterne, så man kan relatere dem til projektet, og hvorfor de er nødvendige for at kunne gennemføre projektet.

Udgifter er tilskudsberettigede, hvis de er afholdt og betalt af dig, som tilsagnshaver.

Du kan godt få tilskud til projektudgifter, du har afholdt og betalt før, du søgte om tilskud, men projektet må ikke være afsluttet inden ansøgningstidspunktet.

Bemærk, at udgifter til detailprojekter gennemført som led i et forundersøgelserprojekt ikke er tilskudsberettigede, såfremt forundersøgelsen viser, at projektet ikke er omkostningseffektivt eller på anden måde ikke kan gennemføres. Dette gælder også, selvom detailprojektet er gennemført før der ansøges om tilskud til en gennemførelse.

4.1.1 Eksempler på tilskudsberettigede udgifter

Nedenstående udgifter er eksempler på udgifter, der kan ansøges om tilskud til:

4.1.2 Rejseudgifter og kørsel

Der kan ydes tilskud til nødvendige rejseomkostninger til tilsagnshaver og tilsagnshavers personale som angivet i ansøgningen.

Ved udgifter til tog, bus, fly og færge gives tilskud til økonomiklasse. Billetter accepteres som gyldig dokumentation for både afholdt og betalt udgift.

Indkvartering og diæter registreres efter satsreguleringen for tjenesterejser i staten for det år, hvor udgiften er afholdt. Se Medarbejder- og Kompetencestyrelsens [cirkulære om satsregulering for tjenesterejser](#)⁸. Indkvartering skal ske i nærheden af bestemmelsesstedet.

Refusion for kørsel i egen bil og tjenestebiler kan kun ske til statens laveste kørselstakst. Der kan ikke gives tilskud til brændstof. Udgiften skal kunne dokumenteres ved kørselsregnskab for den enkelte medarbejder. Dette kørselsregnskab skal sendes med, når du søger om udbetaling af tilskud.

Kørselsregnskabet skal indeholde:

- Information om hvem der har kørt.
- Dato for hvornår kørslen er foretaget.
- Antallet af kilometer.
- Formålet med kørslen, f.eks. møde med deltager og navn herpå.
- Hele adresser på hvorfra kørslen starter og slutter.

4.1.3 Leje af lokaler

Hvis du har behov for at leje lokaler uden for din virksomhed for at gennemføre aktiviteterne i projektet, kan du få tilskud til dette.

⁸ Cirkulære om satsregulering pr. 1. januar 2025 for tjenesterejser CIR1H nr. 10193 af 20/12/2024

4.1.4 Forplejning

I forbindelse med udgifter til møder, kurser m.v. kan der også gives tilskud til forplejning. Der gives tilskud til priser, der er rimelige og i henhold til de satser, der er angivet i statens regler for udgifter til forplejning: ["MODELAFTALE" \(medst.dk\)](#).

I forbindelse med rejser får du dækket udgifter til forplejning via time- og dagpenge.

Udgifter til øl, vin og spiritus er ikke støtteberettiget.

4.1.5 Gebyrer

Du kan ikke få tilskud til almindelige driftsomkostninger, jf. afsnit 3.2, men for eksempel miljøafgifter, der er tilknyttet en leverance og fremgår af fakturaen, betragter vi som udgifter, der er direkte relateret til og nødvendige for at gennemføre projektet.

4.1.6 Anlægsudgifter

Hvis du søger om tilskud til et gennemførelsesprojekt, kan du få tilskud anlægsudgifter, fx udgifter til entreprenør. Udgifterne kan også dække over materialer og udstyr mv., der er direkte relateret til og nødvendige for at gennemføre indsatserne i projektet.

Du kan også få tilskud til leje og leasing til fx. udstyr og fartøjer, såfremt det er nødvendigt for udførelsen af dit projekt.

4.1.7 Arkæologiske forundersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til et gennemførelsesprojekt kan der søges om tilskud til en arkæologisk forundersøgelse. Se vejledningens pkt. 3.2.6.

4.1.8 Løn til personale

Løn til tilsagnshavers personale, der er beskæftiget med projektet, og hvis udgifterne ikke normalt finansieres af offentlige institutioner, offentlige virksomheder eller kommunale fællesskaber.

Ved tilsagnshavers personale forstås medarbejdere, som allerede er ansat hos tilsagnshaver, og nye medarbejdere som ansættes hos tilsagnshaver for en tidsbegrænset periode i forbindelse med det konkrete projekt.

Når du søger om tilskud til interne lønudgifter, skal du kun angive de samlede udgifter, du forventer at have til løn i forbindelse med projektet. Det er ikke nødvendigt at oplyse timetal og timesats for den enkelte medarbejder.

I ansøgningskemaet i TAS skal du angive lønudgifterne i budgetfanen. Husk, at hvis du søger om detailprojektering, så skal du angive lønudgifterne til detailprojektet særskilt i budgetfanen for detailprojektet.

Du skal angive de forventede samlede lønudgifter under "Lønkategori 1". I feltet "Antal timer" skal du angive "1", mens du i feltet "Gennemsnitlig timesats" skal angive dine samlede lønudgifter. Beløbet i feltet "Sum" skal være det samme som beløbet i "Gennemsnitlig timesats".

Se eksempel på hvordan du udfylder interne lønudgifter i ansøgningskemaet:

	Antal timer - I	Gennemsnitlig timesats - I	Sum - I
1. Interne lønudgifter			
Lønkategori 1	<input type="text" value="1,00"/>	<input type="text" value="410.000,00"/>	<input type="text" value="410.000,00"/>
Lønkategori 2	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>
Lønkategori 3	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>
Lønkategori 4	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>
Lønkategori 5	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>

Et årsværk er på 1.649 timer. De 1.649 timer udgøres af den effektive arbejdstid, som en fuldtidsansat medarbejder (dvs. ansat på 37 timer om ugen) typisk har i Danmark. I de 1.649 timer er fratrukket ferie og fridage.

Årslønnen må indeholde:

- Ferieberettiget løn.
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift.
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift.
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (f.eks. barselsfonden, flexfonde).
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Årslønnen må ikke indeholde (listen er ikke udtømmende):

- Gratialer.
- Provisioner.
- Andre ikke-overenskomstmæssige ydelser.
- Fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder m.m.

Arbejdsbestemte tillæg afregnes separat. Arbejdsbestemte tillæg er tillæg for en pågældende funktion, som gives, når funktionen udføres.

Der kan alene udbetales tilskud til løn svarende til tilsagnshavers faktiske udgifter til løn til personale, der er beskæftiget med projektet. Du skal dokumentere udgifterne til løn til personale, når du søger om udbetaling. Du kan læse mere om hvordan du dokumenterer udgifterne og beregner de faktiske udgifter til løn til personale i udbetalingsvejledningen, som du finder i tilskudsguiden under Vandløbsrestaurering EHFAF.

4.1.9 Beregning af direkte personaleomkostninger med fast takst

Du kan vælge at beregne de direkte personaleomkostninger ved en operation/et projekt som en fast takst på op til 20 pct. af de andre direkte omkostninger end personaleomkostningerne ved det pågældende projekt. Det bemærkes, at der kan beregnes overhead ift. den faste takst, ligesom det er muligt, hvis der ikke anvendes en fast takst (se nærmere under afsnit 4.1.10.).

4.1.10 Overhead

Overhead beregnes som op til 15 pct. af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn. Hvis de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn er 100.000 kr., er de samlede tilskudsberettigede udgifter til overhead 15.000 kr. (15 pct. af 100.000 kr.).

4.1.11 Udgifter til konsulenter

En konsulent er en person, der leverer en afgrænset aktivitet i projektet.

Der er en maksimal timepris for konsulenter på 1.200 kr. ex moms, medmindre det kan dokumenteres, at en højere pris er rimelig, eller der gives andre saglige begrundelser for prisen. Konsulentens udgifter til rejser, kørsel, fortæring og repræsentation skal være indeholdt i konsulentens timepris.

Fakturaen for konsulentbistanden skal indeholde beskrivelser af aktiviteter i overensstemmelse med tilsagnet og aktiviteterne beskrevet på tilsagnstidspunktet.

4.1.12 Udgifter til frivillige

Ved frivillige forstås projektdeltagere, der ikke modtager løn for deres arbejde. Det er ikke muligt at få tilskud til honorar eller andre "gaver" til de frivillige, da de så ikke længere kan kategoriseres som værende frivillige.

Udgifter i forbindelse med frivilliges aktiviteter i projektet er tilskudsberettigede på lige vilkår med andre tilskudsberettigede udgifter. På ansøgningstidspunktet skal I således beskrive aktiviteterne og de tilhørende udgifter.

4.2 Hvilke udgifter er ikke tilskudsberettigede?

Udgifter, der ikke er nødvendige for at gennemføre dit projekt eller ikke direkte kan relateres til dit projekt, er ikke støtteberettigede udgifter.

Herudover følger det af CPR-forordningens⁹ art. 64, stk. 2 og EHFAF-forordningens¹⁰ art. 13 hvilke udgifter, der konkret ikke kan støttes, fx bygning af nye havne eller nye auktionshaller, projekter der indebærer investeringer i fiskefartøjers evne til at spore fisk eller renter af gæld.

4.3 Generelle tilsagnsbetingelser

4.3.1 Tilsagnshaver

Der kan kun være én ansøger pr. projekt.

Tilsagnshaver er den, der:

- ansøger om tilsagn om tilskud,
- modtager tilsagnet,
- er ansvarlig, for at projektet gennemføres i overensstemmelse med tilsagnet,
- afholder udgifterne i projektet, dvs. modtager fakturaer fra leverandører,
- betaler udgifterne i projektet,
- ansøger om udbetaling af tilskud, og modtager tilskuddet.

I de tilfælde, hvor et projekt omfatter indsatser i flere kommuner, vælges én kommune som projektansvarlig og ansøger. Denne kommune vil blive tilsagnshaver og skal opfylde forpligtelserne i tilsagnet.

Tilsagn om tilskud er derudover bl.a. betinget af, at:

⁹Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2021/1060 af 24. juni 2021 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus, Samhørighedsfonden, Fonden for Retfærdig Omstilling og Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond og om finansielle regler for nævnte fonde og for Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden, Fonden for Intern Sikkerhed og instrumentet for finansiel støtte til grænseforvaltning og visumpolitik

¹⁰Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2021/1139 af 7. juli 2021 om oprettelse af Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond og om ændring af forordning (EU) 2017/1004

- tilsagnshaver har et særskilt regnskabssystem eller en passende regnskabskode for alle transaktioner med tilknytning til projektet. Samtlige fakturaer skal kunne genfindes entydigt på denne konto.
- tilsagnshaver synliggør, at projektet er støttet af Den Europæiske Hav-, Fiskeri og Akvakulturfond, jf. artikel 50 i forordning nr. 2021/1060/EU. [Se Landbrugs- og Fiskeristyrelsens guide til synliggørelse af tilskud her.](#)
- tilsagnshaver i projektet holder dokumentation for, at udbudsloven eller tilbudsloven er overholdt, tilgængelig i mindst 5 år, regnet fra den 31. december i det år projektet er slutudbetalt, hvis projektet eller dele heraf er omfattet af disse regler, og
- tilsagnshaver holder udbetalingsanmodning med tilhørende regnskabsbilag tilgængelig i mindst 5 år, regnet fra den 31. december i det år projektet er slutudbetalt, jf. artikel 82, i forordning nr. 2021/1060/EU.

Ved manglende opfyldelse af en eller flere betingelser kan Landbrugs- og Fiskeristyrelsen efter en konkret vurdering træffe afgørelse om helt eller delvist bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud.

Vi kan også nedsætte tilskuddet eller udbetalingen ved manglende overholdelse af en forpligtelse.

4.3.2 Offentliggørelse af projekter og resultater

På Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside offentliggøres en oversigt over de projekter, der får tilsagn om støtte under Hav-, Fiskeri- og Akvakulturprogrammet.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen kan offentliggøre resultaterne af de projekter, som modtager tilskud.

5. Ansøg om tilskud

Du ansøger om tilsagn om tilskud på tilskudsportalen, som du finder på [Tilskudsguiden](#) på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside under Vandløbsrestaurering EHFAF.

Læs mere i vejledningen til den elektroniske ansøgning på tilskudsguiden under Vandløbsrestaurering EHFAF – Vejledning til ansøgning i TAS.

5.1 Hvordan udfyldes ansøgningskemaet

Din ansøgning udfyldes gennem din bruger på [styrelsens tilskudsportal \(TAS\)](#).

5.2 Kvittering for modtagelse af ansøgning

Efter afsendelse af din ansøgning på ansøgningsportalen, modtager du et kvitteringsbillede. Her har du også mulighed for at downloade din ansøgning, hvilket vi anbefaler, at du gør.

Hvis du glemmer at downloade kvitteringsbilledet, kan du altid genfinde kvitteringen ved at klikke ind på ansøgningen under "mine ansøgninger" og derefter klikke på "ansøgning oprettet" under overskriften "sagsforløb". Du vil herunder finde kvitteringen, som du kan downloade som en pdf-fil.

Læs afsnit 2.3. for at se kravene til en fyldestgørende ansøgning.

5.3 Tilladelser fra offentlige myndigheder

Hvis projekter kræver offentlige tilladelser skal du oplyse dette i ansøgningskemaet, og du skal oplyse, hvilke tilladelser det drejer sig om.

På udbetalingstidspunktet skal du sammen med din ansøgning om udbetaling af tilskud sende de nødvendige tilladelser til projektet fra offentlige myndigheder.

6. Afgørelse

6.1 Igangsættelse af projekt

Du kan godt igangsætte dit projekt, inden du søger om tilskud. Det er dog for egen regning og risiko, hvilket betyder, at hvis du senere modtager et afslag på din ansøgning, må du selv betale alle projektets udgifter.

Hvis din ansøgning resulterer i et tilsagn, kan projektudgifter, du har afholdt før tilsagnstidspunktet, indgå i tilskudsgrundlaget.

6.2 Afgørelse om tilsagn

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer din ansøgning og indstiller støtteberettigede projekter ud fra et fagligt teknisk grundlag.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen træffer beslutning, om du får tilsagn eller afslag på din ansøgning om tilskud, på baggrund af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøes indstilling.

Hvis du får tilsagn til dit projekt, modtager du et tilsagnsbrev. Tilsagnet indeholder et budget over de godkendte, tilskudsberettigede udgifter samt en oversigt over betingelser.

7. Om udgifers rimelighed og udbud

7.1 Udgifternes rimelighed

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen vurderer rimeligheden af prisen på udgifterne i projektet. Derfor skal du i ansøgningen om tilsagn udspecificere alle udgiftsposter i projektet og angive, hvilke opgaver der skal udføres, og hvilke genstande, der forventes indkøbt, og om der er tale om rimelige udgifter/priser. Denne vurdering hænger ikke sammen med, om projektet eller dele af projektet skal konkurrenceudsættes (dvs. i udbud).

7.2 Budgetoverslag

På ansøgningstidspunktet skal du i ansøgningsskemaets budgetfane angive hvilke udgifter – udover lønudgifter, som du forventer at have for at gennemføre det ansøgte projekt.

7.3 Dokumentation ved udbetaling

For alle udgifter gælder, at du på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura eller kvittering, som du skal sende sammen med udbetalingsanmodningen.

Hvis du har gennemført et udbud, skal du indsende dokumentation for dette – læs også i afsnit 7.3.5.

7.3.1 Generelle krav til et tilbud

Et tilbud fra en leverandør skal indeholde:

- Leverandørens CVR-nr.
- Leverandørens navn, adresse mv.
- Dato.
- Beskrivelse af, hvad der leveres (hvilket udstyr (herunder model), hvilke materialer, hvilken opgave).
- Oplysning om mængden af det leverede.
- Prisen pr. stk. og den samlede pris for det leverede.
- Beskrivelse af, hvad der evt. er inkluderet i leverancen og prisen, f.eks. installering, levering, oplæring af personale i brug af maskinen mm.
- Eventuelle rabatter og generelle prisnedslag.
- Angivelse af om prisen er med eller uden moms.

Der skal være tale om reelle tilbud fra en leverandør, det vil sige, at leverandøren har til hensigt at sælge den pågældende vare til den oplyste pris.

7.3.2 Udbudsregler

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen skal som kontrolmyndighed sikre, at de gældende udbudsregler er overholdt på projekter, hvor der udbetales tilskud.

Som tilsagnshaver efter denne ordning er du omfattet af reglerne i lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren (herefter tilbudsloven), når du har en bygge- og anlægsopgave med udgifter for 300.000 kr. og derover.

Som offentlig eller offentligtretlige tilsagnshaver efter denne ordning kan du være omfattet af reglerne i tilbudsloven, når du køber varer og tjenesteydelser eller udfører bygge- og anlægsopgaver, som overstiger EU's tærskelværdi.

Hvis reglerne ikke er fulgt, kan Landbrugs- og Fiskeristyrelsen nedsætte tilskuddet. Derfor anbefaler vi, at du sætter dig grundigt ind i reglerne på [Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside](#).

Du kan også selv vælge at sende hele eller dele af projektet i udbud, selvom det er under tærskelværdierne. I det tilfælde er du underlagt de samme regler, der gælder som for de almindelige udbudspilgige projekter.

7.3.3 Hvordan opfylder du tilbudsloven?

Tilbudsloven gælder for bygge- og anlægsopgave for 300.000 kr. og derover. Hvis kontraktens samlet anslåede værdi for bygge- og anlægsarbejder eksklusive moms er på mere end 3 mio. kr., skal der gennemføres licitation efter tilbudslovens kapitel 3.¹¹

7.3.3.1 Hvad er bygge-og anlæg?

Opførelse og vedligeholdelse af bygninger, elinstallationer, vvs-opgaver, anlæg, hegning mv. Hvis du skal indgå en kontrakt om køb af en vare, som skal installeres eller monteres, skal du tage stilling til, hvad der er kontraktens hovedformål for at afgøre, om det er bygge- og anlægsprojekt. Jo mere arbejdskrævende investeringen er, desto mere taler for, at det er bygge- og anlæg og ikke varekøb. Hvis det er varekøb, skal du som privat ansøger ikke sende opgaven i udbud.

Eksempel: Er din opgave et byggeri, er det bygge og anlæg. Er din opgave køb af en maskine, der skal "bare" sættes i stikkontakten, så er det varekøb.

Du skal indhente mindst to underhåndsbud¹² på bygge- og anlægsopgaver til over 300.000 kr. Du skal sende en skriftlig opfordring til tilbudsgiverne om at afgive tilbud. Du må gerne sende en mail, men du må ikke nøjes med at ringe til tilbudsgiverne. I den skriftlige opfordring til at give tilbud skal du oplyse alle tilbudsgivere om, hvilket kriterie du vil anvende, når du tildeler ordren. Du skal oplyse enten kriteriet laveste pris eller kriteriet det økonomisk mest fordelagtige tilbud.¹³

Når du har modtaget tilbuddene, skal du vælge et af dem. Tilbuddene skal være afgivet nogenlunde samtidig for, at de kan betragtes som afgivet i samme udbudsrunde. Hvis der er mere end 6 måneder mellem tilbuddene, skal du angive grunden, og vi vil foretage en vurdering af, om indhentning af tilbuddene er sket på et sagligt grundlag, og om alle tilbudsgivere har haft lige vilkår ved afgivelse af tilbud. Hvis du tidligere har gennemført en udbudsrunde - fx for at dokumentere rimelige priser – uden at gøre brug af nogen af tilbuddene, skal du gennemføre et nyt udbud og vælge et af tilbuddene fra den nye runde.

7.3.4 Hvordan opfylder du udbudsloven? (kun for offentlige og offentligretlige ansøgere)

Hvis din kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser overstiger EU's tærskelværdi¹⁴, skal du sætte opgaven i udbud efter reglerne i udbudslovens afsnit II. Reglerne er omfattende, og vil ikke blive gennemgået her. Vi anbefaler, at du sætter dig grundigt ind i loven og vejledningen på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside.

¹¹ Tilbudslovens § 12, stk.3

¹² Tilbudsloven § 12, stk.4

¹³ Tilbudsloven § 12, stk.5

¹⁴ Udbudslovens § 6

Hvis din kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi¹⁵, har klar grænseoverskridende interesse, skal du annoncere opgaven på udbud.dk, før du indgår kontrakt¹⁶. En opgave har grænseoverskridende interesse, når leverandører fra andre medlemslande kan tænkes at ville byde på opgaven. Du skal være opmærksom på udbudslovens regler om kriterier for tildeling og orientering af tilbudsgivere i udbudslovens afsnit IV.

Hvis din kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi¹⁷, men over 500.000 kr., ikke har klar grænseoverskridende interesse, skal du sikre dig, at købet foregår på markedsmæssige vilkår, før du indgår kontrakt¹⁸. Det kan du f.eks. gøre ved at gennemføre en markedsafdækning og på grundlag af denne indhente et tilbud, indhente to tilbud eller annoncere opgaven. Annoncering kan ske på din egen hjemmeside eller på udbud.dk. Derudover skal du blandt andet være opmærksom på udbudslovens regler om orientering af tilbudsgiverne i udbudslovens afsnit V.

På Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside kan du læse mere om udbudsreglerne og om de gældende tærskelværdier.¹⁹

7.3.5 Dokumentation i forbindelse med udbetalingsanmodningen

Du skal senest ved anmodning om udbetaling dokumentere, at reglerne er overholdt.

Du skal opbevare al dokumentation for, at reglerne er overholdt i mindst 5 år regnet fra den 31. december i det år projektet er slutudbetalt.

Vi kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet.

7.3.6 Hvad skal du sende ind ved anmodning om udbetaling?

Hvis dit projekt er omfattet af udbudsloven kapitel 3 og kapitel 4, skal du sammen med din anmodning om udbetaling sende:

- Den opfordringskrivelse, du har sendt til tilbudsgiverne. Skrivelsen skal indeholde en beskrivelse af den udbudte ydelse og tildelingskriteriet.
- De modtagne tilbud, både det valgte og det/de ikke valgte.
- Det skal fremgå af tilbuddene, at de er afgivet på samme grundlag vedr. kriterium, indhold og omfang.
- Den endelige faktura fra den tilbudsgiver, du har valgt.

Hvis du udbyder dit projekt som totalentreprise, skal du kunne dokumentere, at du mindst har modtaget to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise.

Afhængigt af, hvilke regler i udbudsloven, du er omfattet af, skal du sende følgende dokumentation med, når du skal anmode om udbetaling:

Er du omfattet af udbudslovens afsnit II "Offentlige indkøb over tærskelværdien":

- Udbudsbekendtgørelsen fra EU Tidende eller et link til den.
- Selve udbudsmaterialet.
- Modtagne tilbud.
- Evalueringsreferatet.
- Underretningsmeddelelse til tilbudsgiverne.
- Kontrakten.

¹⁵ Udbudslovens § 10, jf. § 6

¹⁶ Udbudslovens § 191 og 192, jf. § 2

¹⁷ Udbudslovens § 11, jf. § 6

¹⁸ Udbudslovens § 193

¹⁹ [Tærskelværdier på Konkurrence og forbrugerstyrelsen hjemmeside](#)

Er du omfattet af udbudslovens afsnit IV "Offentlige indkøb under tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse"

- Annoncen fra udbud.dk eller et link til den. Dette skal fremgå af annoncen:
- Beskrivelse af opgaven.
- Kontaktoplysninger.
- Tilbudsfrist og evt. ansøgningsfrist.
- Ordregivers adresse.
Kriterier for tildeling.
- Kontrakten.

Er du omfattet af udbudslovens afsnit V " Offentlige indkøb under tærskelværdierne uden klar grænseoverskridende interesse":

- Det eller de tilbud, som er indhentet, eller annoncen fra udbud.dk, din egen hjemmeside eller et link til den.
- Kontrakten.

7.3.7 Særligt om kunstig opdeling

Du må ikke kunstigt opdele dit projekt i to eller flere underentrepriser for dermed at komme under tilbudslovens tærskelværdi på 300.000 kr.

7.3.8 Særligt om udvidelse af kontrakter om køb af varer/tjenesteydelser eller bygge-og anlæg

Udbudsreglerne indeholder begrænsninger for udvidelse og andre ændringer af kontrakten. Dette betyder at du, hvis du efterfølgende vil tilføje noget til eller udvide en indgået kontrakt, og der er tale om en ændring af et grundlæggende element i kontrakten, har pligt til at gennemføre en ny udbudsprocedure.

I Vejledning om udbudsreglerne²⁰, kapitel 11.3 på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside, kan du læse, hvornår der er tale om ændringer af et grundlæggende element og om mulighederne for at foretage ændringer. Du opfordres til at sætte dig godt ind i reglerne.

7.3.9 Særligt om projektet som del af en større entreprise

Hvis de projektaktiviteter, vi kan give tilskud til, indgår som del af en større kontrakt, er det den samlede kontraktsum, der afgør, om du er omfattet af udbudsreglerne, og i givet fald hvilket regelsæt som gælder. Det betyder, at vi skal kontrollere, om du har opfyldt udbudsreglerne for hele kontrakten. Hvis vi finder fejl i udbuddet for det samlede projekt, som har været eller skulle have været i udbud, reducerer vi det tilskudsberettigede beløb.

7.3.10 Nedsættelse af tilskudsberettigede udgifter

Vi nedsætter værdien af de tilskudsberettigede udgifter for et projekt, hvis vi konstaterer, at du er omfattet af udbudsloven, men reglerne ikke er overholdt.

Hvis der er udgifter i dit projekt, som vedrører opgaver du ikke har konkurrenceudsat, men som skulle have været i udbud efter de gældende regler, vil vi nedsætte denne del af tilskudsgrundlaget. Tilskudsgrundlaget vil blive nedsat forholdsmæssigt ud fra en konkret vurdering af, hvor alvorlig og omfattende forseelsen er.

²⁰ [Udbudsloven - Vejledning om udbudsreglerne \(kfst.dk\)](#)

Vi nedsætter med maksimalt 25 pct., når det er lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren/udbudslovens afsnit IV og V, der ikke er overholdt. Hvis du har konkurrenceudsat din opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil vi nedsætte tilskudsgrundlaget med 25, 10 eller i visse mindre alvorlige tilfælde 5 eller 0 pct. af de udgifter, som forseelsen vedrører. Se eksempler nedenfor.

Vi nedsætter med 100 pct., når det er udbudslovens afsnit II (EU's udbudsregler), der ikke er overholdt. Hvis du har annonceret din opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil vi nedsætte tilskudsgrundlaget med 100, 25, 10 eller i visse mindre alvorlige tilfælde 5 pct. af de udgifter, som forseelsen vedrører.

Hvis det viser sig, at du ikke har holdt al dokumentation tilgængelig i 5 år fra udgangen af det år, hvor der er foretaget slutudbetaling, jf. ovenfor, kan det også medføre, at tilskuddet nedsættes forholdsmæssigt ud fra en vurdering af alvoren, omfanget og varigheden af forseelsen.

Eksempler på fejl i udbud, som fører til tilskudsnedsettelse:

Kun for bygge- og anlægsprojekter:

Når du skal opføre en bygning eller udføre et anlægsarbejde til en pris på over 300.000 kr., skal du kunne dokumentere, at du skriftligt har indhentet mindst to underhåndsbud, og givet samme oplysninger om kriteriet for valg af leverandør til begge, og at du har valgt et af dem til opgaven.

Hvis du – selv om du oprindeligt har indhentet tilbud, som loven kræver – senere har valgt en tredje leverandør, som ikke har afgivet tilbud i samme runde, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 procent, fordi opgaven ikke er lovligt konkurrenceudsat.

Når din bygge- og anlægsopgave skal gennemføres som en totalentreprise, hvor kun en enkelt leverandør gennemfører hele projektet for dig, skal du også skriftligt udbyde opgaven som en totalentreprise, og give samme oplysninger om kriteriet for valg af leverandør til begge. Du skal så kunne dokumentere, at du har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise, og at du har valgt en af dem til opgaven for at få tilskud fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Hvis du oprindeligt har udbudt dine opgaver som delentrepriser, men senere lader dem udføre samlet af én entreprenør i en totalentreprise, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 procent, fordi du så ikke reelt har konkurrenceudsat den samlede totalentreprise.

Kun for offentlige køb af varer og tjenesteydelser:

Når du skal købe en vare eller en tjenesteydelse, som har en klar grænseoverskridende interesse, det vil sige, at leverandører fra andre medlemslande kan tænkes at ville byde på opgaven, skal I kunne dokumentere, at I har annonceret kontrakten på udbud.dk.

Hvis du kun har indhentet underhåndsbud på opgaven, er opgaven ikke lovligt konkurrenceudsat, og vi nedsætter tilskudsgrundlaget med 25 pct.

Når du skal købe en vare eller tjenesteydelse, som har en værdi af mere end 500.000 kr. men ingen klar grænseoverskridende interesse, skal du sikre, at indkøbet foregår på markedsmæssige vilkår. Du skal kunne dokumentere, at du enten har gennemført en markedsafdækning og på grundlag af denne indhentet et tilbud, eller at du har indhentet to eller flere tilbud eller annonceret på din egen hjemmeside.

Hvis du ikke kan dokumentere, at du på en af disse måder har sikret, at købet foregår på markedsmæssige vilkår, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 pct.

7.3.11 Reglerne

Det er vigtigt, at du selv orienterer dig om udbudsreglerne. Du finder information på [Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside](#).

- [Udbudsregler](#)
- [Vejledninger og analyser](#)
- [Tilbudslovens anvendelse](#)

Vær opmærksom på at du skal følge de regler, der gælder, når du gennemfører dit projekt. Følg selv med på ovenstående links for at være opdateret på ændrede regler.

8. Under projektet

8.1 Midtvejsstatus

Når du er halvvejs gennem projektperioden for et gennemførelsesprojekt, skal du indsende en kort statusrapport til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Statusrapporten skal bl.a. indeholde en status på fremdriften af dit projekt, om projektet forløber som planlagt og de foreløbige resultater.

8.2 Oplysningspligt

I hele projektperioden kan vi efterspørge oplysninger om, hvorvidt betingelserne for tilsagn om tilskud fortsat opfyldes. Du har også pligt til at give os skriftlig meddelelse om forhold, der kan medføre bortfald af tilsagn eller tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskuddet.

Vi kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis betingelserne for tilsagn om tilskud ikke er opfyldt.

8.3 Hvis du ønsker at ændre dit projekt

Efter vi har givet tilsagn om tilskud, kan du søge om ændring af projektet vedrørende:

- Forlængelse af projektperioden
- Væsentlige ændringer
- Overdragelser

Din ansøgning om ændring skal være modtaget i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens ansøgningsportal (TAS) senest 2 måneder før den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet, og din ansøgning om ændring skal være begrundet.

Du søger om projektændringer eller -forlængelse ved at logge ind på ansøgningsportalen, og på den relevante sag vælger "opret tilsagnsændring" og derefter vælge den relevante ændringstype. Du vil herefter blive guidet igennem fanen, hvor du skal udfylde de relevante punkter.

8.3.1 Forlængelse af projektperioden

Du kan forlænge din projektperiode med op til 3 måneder én gang – dette skal blot meddeles Landbrugs- og Fiskeristyrelsen ved at sende besked i TAS. Anmeldelse skal indeholde en angivelse af den dato, hvor projektet forventes at være afsluttet.

Hvis du ønsker at forlænge din projektperiode igen eller ønsker en forlængelse, der er mere end 3 måneder, skal du indsende en anmodning om projektforlængelse.

Din ansøgning om forlængelse af projektperioden skal indeholde følgende oplysninger:

- Kort redegørelse for årsagen til, at projektet er forsinket og ikke kan gennemføres inden for fristen i tilsagnsbrevet.
- Angivelse af dato for hvornår projektet kan afsluttes.
- Begrundet redegørelse for hvordan projektet realistisk kan gennemføres inden for den forlængede periode.

8.3.2 Væsentlige ændringer

Du skal søge om godkendelse af ændring af dit projekt, hvis projektet ændres væsentligt.

Ændringer, der alene vedrører, hvordan projektet i praksis gennemføres, er ikke nødvendigvis

væsentlige, så længe formålet med og resultatet af projektet er uændret. Ved sådanne ændringer skal du ikke søge om projektændring.

Væsentlige ændringer, der vedrører projektets formål eller forhold, der blev inddraget i forbindelse med vurderingen af, at dit projekt fik tilsagn, skal du søge om tilladelse til at foretage.

Eksempler på væsentlige ændringer af et projekt kan være:

1. Hvis ændringen vedrører formålet med projektet, herunder de indsatser, du har fået tilsagn til at gennemføre.
2. Ændringer, der vedrører kriterier i kriteriebekendtgørelsen, som du har fået tilsagn på baggrund af.
3. Anlægstekniske ændringer, eksempelvis hvis etablering af et omløbsstryg på 300 m ændres til et omløbsstryg på 200 m. Hvis du er i tvivl om den anlægstekniske ændring er væsentlig kan du kontakte Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.
4. Hvis projektet udføres på en anden lokation end den ansøgte, og den oprindelige lokation var udslagsgivende for, at der blev tildelt tilsagn.

Bemærk også, at hvis ændringen vedrører de indsatser, du har fået tilskud til, kan det være, at du skal søge om udskiftning af virkemidler hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Læs mere herom i afsnit 3.1.4.

Eksempler på ikke-væsentlige ændringer af et projekt kan være:

1. Hvis du foretager en mindre omfordeling af budgettet, fx hvis du flytter et mindre beløb fra én omkostningsart til en anden omkostningsart.
2. Hvis du skifter konsulent undervejs i projektet.

Din ansøgning om at ændre projektets indhold, skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen.
- Beskrivelse af ændringen.
- Beskrivelse af hvad ændringen betyder for projektet.

Ændringer kan som udgangspunkt kun godkendes, hvis projektet fortsat lever op til ordningens formål, og projektet fortsat ville kunne opnå tilsagn efter ordningens kriterier.

Tilsagnsbeløbet kan ikke forhøjes i forbindelse med ændringer.

I forbindelse med anmodning om udbetaling, skal du være opmærksom på at redegøre for eventuelle ændringer af dit projekt, som ikke fremgår af dit tilsagn, så vi kan se, hvordan udgifterne relaterer sig til gennemførelsen af dit projekt.

9. Udbetaling

Se udbetalingsvejledning på Tilskudsguiden.

9.1 Rater

Du kan få udbetalt tilskuddet i to rater, hvor anden rate udgør slutudbetalingen.

Du bestemmer selv, om du vil have udbetalt tilskuddet i én eller to rater. Den første rateudbetaling skal udgøre mindst 20 pct. og maksimalt 80 pct. af det samlede tilsagnsbeløb. Der er ikke en øvre eller nedre grænse for, hvor meget du kan få udbetalt på den sidste rate.

9.2 Dokumentation af betalte tilskudsberettigede udgifter

Udbetaling af tilskud sker på baggrund af din opgørelse over betalte tilskudsberettigede udgifter. Anmodning om udbetaling af tilskud skal indsendes via tilskudsportalen og vedlægges bilag såsom:

- Alle tilskudsberettigede udgiftsbilag.
- De eventuelle nødvendige tilladelser til projektet fra offentlige myndigheder.
- Dokumentation for betaling af udgifterne.
- Dokumentation for eventuelt afholdte udbud
- Dokumentation for eventuelle offentlige tilskud.
- En kontospecifikation fra regnskabssystemet for de projektrelaterede omkostninger.
- En revisorerklæring for virksomheder, hvor ejerforholdene ikke er fuldt ud oplyst i CVR-registret.
- Lønsedler for samtlige medarbejdere i projektet.
- Projekttilknytningsaftaler.
- Dokumentation for korrekt skiltning, fysisk og på websted. Som dokumentation for fysisk skiltning indgives for hvert skilt to fotos, som viser skiltet og dets placering. Som dokumentation for skiltning på websted angives websted, eller der sendes skærbilleder af webstedet.
- Slutrapport.
- Udtalelse fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, jf. afsnit 9.2.1.

Det er vigtigt, at bilagene indsendes i en overskuelig form og kun indeholder bilag, der er relevante for de tilskudsberettigede udgifter. Som ansøger er du selv ansvarlig for at vurdere, hvilke af projektets bilag, der er relevante.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen kan afvise at behandle en udbetalingsanmodning, hvis bilagene ikke indsendes i overskuelig form, herunder hvis der vedlægges bilag, som ikke er relevante for tilsagnet.

9.2.1 Udtalelse fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Ved gennemført projekt udfyldes og indsendes en blanket til anmodning om udtalelse vedr. gennemført projekt. [Denne blanket findes i tilskudsguiden for Vandløbsrestaurering EHFAF på Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside.](#)

Hvis projektet omfatter en forundersøgelse indsendes den udarbejdede forundersøgelse. Hvis projektet omfatter en gennemførelse, indsendes en beskrivelse af det gennemførte projekt og suppleres med billeder samt evt. kortmateriale hvis vandløbets forløb er ændret. Beskrivelsen

skal omfatte målbare oplysninger som f.eks. antal meter nyetableret vandløb, antal gydeområder, m³ grus, vandløbets nye fald, brinkanlæg, antal plantede træer eller hvad der end har været relevant for det pågældende projekt. Desuden skal rapporteringen omfatte en vurdering af om formålet med projektet er opnået, og om der fremadrettet vurderes en opnåelse af god økologisk tilstand.

Hvis det gennemførte projekt afviger fra tilsagnet skal kommunen oplyse om dette.

Anmodningen om udtalelse samt enten forundersøgelse eller rapportering af gennemførelsen skal indsendes til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø: vandprojekter@sgav.dk

9.3 Skiltning og information om tilskuddet

Som tilskudsmodtager har du pligt til at synliggøre, at dit projekt er støttet af Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond²¹. Dette skal dokumenteres og opretholdes under projektperioden. Synliggørelsen skal være proportional med støttens størrelse, og det er vigtigt, at du giver sammenhængende, effektive og forholdsmæssige oplysninger til forskellige modtagergrupper, herunder medierne og offentligheden. Du kan læse nærmere om kravet til skiltning, og hvordan du opfylder det, på [Landbrugs- og Fiskeristyrelsens hjemmeside](#).

²¹ Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2021/1060 af 24. juni 2021 art. 50, stk. 1

10. Kontrol

10.1 Administrativ kontrol

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen foretager administrativ kontrol i forbindelse med støtte fra Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen kan til brug for kontrol indhente oplysninger fra andre offentlige myndigheder i nødvendigt omfang²².

10.2 Fysisk kontrol

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen foretager fysiske kontroller i forbindelse med støtte fra Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond²³. Kontrollerne foretages for at sikre, at projekter er gennemført i overensstemmelse med reglerne.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens kontrolmedarbejdere har mod forevisning af legitimation adgang til at kontrollere støttemodtageres projekter på det sted, hvor projektet findes²⁴. Vær opmærksom på, at du har oplysningspligt samt pligt til at yde den fornødne vejledning og hjælp under et kontrolbesøg.

For projekter, hvor der er et krav om opretholdelse, kan der foretages kontrolbesøg så længe, du er forpligtet til at opretholde dit projekt.

Du vil i forbindelse med en fysisk kontrol blive varslet forud for kontrolbesøget.

²² Lov nr. 2584 af 28. december 2021 og Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfonden § 11.

²³ Lov nr. 2584 af 28. december 2021 og Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfonden § 10.

²⁴ Lovbekendtgørelse nr. 1121 af 12. november 2019 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.

Vandløbsrestaurering EHFAF 2025

Vejledning til ansøgning

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

mail@fiskeristyrelsen.dk